

การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรม
เศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)
จังหวัดกาญจนบุรี

The implemented The King Working Styles (SAPAE) model for the sufficiency
economy and active learning behaviors development for teachers and learners
in the royal initiatives in Border Patrol Police school

โดย ดร. ศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บทคัดย่อ

การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรม
เศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)
จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรเป็นโรงเรียน ตชด. จังหวัดกาญจนบุรี 12 โรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 3 โรงเรียนจาก 12 โรงเรียน คือ โรงเรียนตชด.เฮงเคิลไทย โรงเรียนตชด.บ้านแม่ น้ำน้อยและ
โรงเรียนตชด.สุธาสนี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่
รู้และเพื่อประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ในการพัฒนาพฤติกรรม
เศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)
จังหวัดกาญจนบุรีรวมทั้งศึกษาผลกระทบด้านวัฒนธรรมและความมั่นคงของชุมชนและประเทศชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย ดำเนินการวิจัยตามแนวทางการตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) 5 ขั้นตอน
คือ การสำรวจปัญหา (S) การวิเคราะห์ปัญหา (A) การวางแผนแก้ปัญหา (P) การดำเนินการ
แก้ปัญหา (A) และประเมินผล (E) โดยขั้นที่ 1 การสำรวจปัญหา (S) ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ
การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) การสำรวจ
ข้อมูลพื้นฐาน และสรุปผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา (A) เป็นการระบุตัว
บ่งชี้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมใฝ่รู้ และระบุกิจกรรมที่ดำเนินการและแสดงความ
คิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ขั้นที่ 3 การวางแผนแก้ปัญหา (P) เป็นการวางแผนประยุกต์ใช้แนวทางการ
ทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ การยกร่างแนวทางการ
ประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท เพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่รู้และพฤติกรรม
เศรษฐกิจพอเพียง พบว่าแผนประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อ
พัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ที่โรงเรียนตชด.ทั้ง 3 โรงเรียนต้องการ คือ การ
จัดทำหลักสูตรปลูกพืชผักสวนครัว และหลักสูตรเลี้ยงเป็ดเทศ ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการแก้ปัญหา (A)
โดยมีกิจกรรมหลัก คือ การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนา
พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ทั้ง 3
โรงเรียนโดยดำเนินการสอนตามหลักสูตรที่วางไว้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ขั้นที่ 5 การ
ประเมินผล (E) ตอนที่ 1 เป็นการประเมินเชิงปริมาณ 3 ด้าน คือ 1) การประเมินการประยุกต์ใช้
แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้
ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) 2) การประเมินด้านวัฒนธรรม และ 3)
การประเมินด้านความมั่นคง และตอนที่ 2 เป็นการประเมินเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in -

depth interview) ตัวแทนครู ผู้บริหารและผู้ปกครองที่สามารถในข้อมูลหลักทั้ง 3 โรงเรียน แล้วผู้วิจัยนำมาสรุปรวบรวมประเด็นเพื่อวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีตัวบ่งชี้ 5 ประการ คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ส่วนตัวบ่งชี้พฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีตัวบ่งชี้ 2 ประการ คือ การแสวงหาความรู้ และเจตคติต่อการแสวงหาความรู้

2. ผลการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ในการพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรีโดยครูผู้สอนและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลองทั้งครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทสูงกว่าก่อนการทดลอง

3. ผลด้านวัฒนธรรมจากการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนในการดำเนินโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดกาญจนบุรี จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าหลังการทดลองของครูทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนมีผลกระทบด้านวัฒนธรรมสูงกว่าก่อนการทดลอง

4. ผลกระทบจากการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ตามการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี เกี่ยวกับสำนึกความเป็นคนไทยและการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชนและประเทศชาติ พบว่าก่อนการทดลองทั้งครูและนักเรียนในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนมีความตระหนักอยู่ในระดับสูง แต่หลังการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ทั้งครูและนักเรียนในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง

Abstract

The implementation of the following the King working styles (SAPAE) was to develop sufficient economic behaviors and learning behaviors of teachers and students in Kanchanaburi border patrol police schools (frontier police). The sample group consisted of 3 Kanchanaburi border police patrol schools from 12 schools. They were Henkel Thai School, Banmanamnoi School, and Suthasinee School. The purpose was to develop the indicators of sufficient economic behavior and learning

behaviors in order to implement the following of King working styles (SAPAE) on developing sufficient economic behavior and learning behaviors of teachers and students in Kanchanaburi border patrol police schools (frontier police), including the impact of cultural and security of the community and the nation.

To conduct research. Five steps of the King working styles (SAPAE) were to survey the problem (S) analysis (A) the planning problem (P) the solution (A) and evaluation (E). The first step - to survey the problem (S) consisted of three activities: the study of implementation of the following the King working styles (SAPAE) , the survey the basic information and the results of the survey the basic information. Second step - analysis (A) identify the indicators of sufficient economic behavior, learning behavior and showed the activities undertaken and comment on activities. Step 3: Plan to solve the problem (P) consisted of 3 activities - drafting guidelines for the implementation of the King working styles to develop learning behaviors and sufficient economic behaviors found that the plan of implementation of following the King working styles (SAPAE) in order to develop the sufficient economic behavior and learning behavior at the 3 border police patrol schools were to prepare students to grow and the course the party Epedets. Step 4 to Analysis (A : the main activity was the implementation of the following the King working styles to conduct sufficient economic behaviors and learning behaviors in the border police schools (continued. compensation.), the three schools started teaching the curriculum in Term 1, Year 2010. Step 5: Evaluation (E) of Part 1 of the assessment of three aspects: 1) assessment of the implementation of the following the King working styles in order to develop sufficient economic behaviors and learning behaviors of teachers, students in the border patrol police schools. (frontier police) 2) Evaluation of culture, and 3) assessment of the security and part 2 was a qualitative assessment of the in-depth interviews the representative teachers, administrators and parents, and then the researcher collected them content analysis.

The results of this study were as follows:

1. The study of developing the indicators of sufficient economic behaviors found five indicators; reason, sufficiency, immunity deal, the condition of knowledge, and moral condition. Learning behaviors of teachers and students in Kanchanaburi border patrol police schools (frontier police) found two - the pursuit of knowledge and attitude towards the pursuit of knowledge.

2. The implementation of the following the King working styles (SAPAE) to develop sufficient economic behaviors and learning behaviors of teachers and students in Kanchanaburi border patrol police schools (frontier police) by teachers and students, both overall and by school showed that the average pre- and post-testing of teachers and students as a whole and by different schools of statistical

significance at the 0.05 level . It showed that after the trial, both teachers and students, both overall and by school, understand the implementation of following the King working styles was higher than the previous experiments.

3. The implementation of the following the King working styles (SAPAE) on culture was to develop sufficient economic behaviors, learning behaviors of teachers and students on the project under the Act. in Kanchanaburi border police school. Testing the statistical significance, teachers and students, both overall and by school showed that the average before and after the trial of the teachers and students, both overall and by school differ significantly statistically, level of 0.05. It showed that after the trial of teachers, both overall and by school were affected on cultural impact higher than previous treatments.

4. Affected by the implementation of the following the King working styles (SAPAE) was to develop the sufficient economic behaviors on the project by Kanchanaburi border patrol police schools (frontier police) about the realization of the Thai people and strengthened communities and the nation. Previous experiments showed that both teachers and students as a whole and by schools with high levels of awareness, but after implementing the King working styles to develop sufficient economic behaviors and learning behaviors of students, teachers in Kanchanaburi border patrol police schools (frontier police), Kanchanaburi Province revealed that both teachers and students as a whole and by schools had high levelsofperformance.

ความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ต้องการที่จะนำแนวทางการทรงงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ยังไม่มั่นใจถึงความรู้ ความเข้าใจถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง จึงทำให้ส่วนหนึ่งเกิดความไม่มั่นใจ วิธีการแก้ไขปัญหา คือ หลายหน่วยงานต้องทำงานร่วมกันให้ความช่วยเหลือกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ ภารกิจสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถาบันอุดมศึกษา มาร่วมกันพัฒนาครูและนักเรียนโรงเรียน ตชด. เพื่อการบริหารจัดการคุณภาพและการปฏิรูปการเรียนรู้ในจังหวัดกาญจนบุรี

การวิจัยนี้ จึงเป็นการนำปัญหาข้างต้นมาต่อยอดศึกษาต่อเพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี รวมถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งด้านวัฒนธรรม และด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ในการพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาผลการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนในการดำเนินโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งผลของโครงการและผลด้านวัฒนธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ เพื่อดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการเกิดความตระหนัก (awareness) ความพยายาม (attempt) หรือผลการปฏิบัติ (achieve) เกี่ยวกับสำนึกความเป็นคนไทยและการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชนและประเทศชาติ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง เน้นการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ ดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีประชากรเป็นโรงเรียน ตชด. จังหวัดกาญจนบุรี 12 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนสุนทรเวช โรงเรียนสหธนาคารกรุงเทพ โรงเรียนทีไ่ลป่า โรงเรียนบ้านเรดาร์ โรงเรียนวิจิตรวิทยาการ โรงเรียนบ้านแม่น้ำน้อย โรงเรียนบ้านบ้องตี้ล่าง โรงเรียนเฮงเคิลไทย โรงเรียนบ้านต้นมะม่วง โรงเรียนบ้านประตูด่าน โรงเรียนมิตรมวลชน 2 และโรงเรียนสุธาสนี ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้โรงเรียน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนตชด.เฮงเคิลไทย โรงเรียนตชด.บ้านต้นมะม่วง และโรงเรียนตชด.สุธาสนีเป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ขอบเขตด้านพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีการคัดเลือกแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ดำเนินการไว้แล้ว จากนั้นจึงเลือกใช้แนวทางที่เห็นว่าเหมาะสม / สอดคล้อง กับบริบทของโรงเรียน ตชด. ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ส่วนขอบเขตด้านพฤติกรรมใฝ่รู้ ประกอบด้วย พฤติกรรมการแสวงหาความรู้ และเจตคติต่อการแสวงหาความรู้
3. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย เป็นการบูรณาการการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) กับกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นหลัก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ตามโครงการตามพระราชดำริ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี มี 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ สำรวจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ปฏิบัติการแก้ปัญหา และประเมินผล

สมมติฐานในการวิจัย

การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ทำให้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรีพัฒนาได้ดีขึ้น รวมถึงทำให้ด้านวัฒนธรรมและด้านความมั่นคงของชุมชนที่เกี่ยวข้องดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เป็นการบูรณาการการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) กับกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ สำรวจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ปฏิบัติการแก้ปัญหา และประเมินผล มาใช้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่รู้ด้านการแสวงหาความรู้ และเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ และพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และระบบภูมิคุ้มกัน เพื่อให้เกิดความรอบรู้ มีคุณธรรม และดำเนินชีวิตด้วยความพอกพูน ที่ตั้งอยู่บน 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยนำโครงการในพระราชดำริ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จำนวน 8 โครงการ คือ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ โครงการฝึกอาชีพ โครงการส่งเสริมสหกรณ์ และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) หมายถึง แนวทางการทรงงาน 5 ขั้นตอน คือ สำรวจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ปฏิบัติการแก้ปัญหา และประเมินผล

พฤติกรรมใฝ่รู้ หมายถึง พฤติกรรมการแสวงหาความรู้และเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ เป็นความรู้อีกต่อการแสวงหาความรู้ และพฤติกรรมการค้นคว้าหาความรู้ของตนเอง พฤติกรรมการแสดงออกในการศึกษาหาความรู้ การกำหนดประเด็นค้นคว้า คัดเดาผล เลือกรูปแบบในการศึกษาค้นคว้าและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าของตน

พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พฤติกรรมความพอเพียงตามคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และระบบภูมิคุ้มกัน เพื่อให้เกิดความรอบรู้ มีคุณธรรม และดำเนินชีวิตด้วยความพอกพูน ที่ตั้งอยู่บน 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่ทำร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและโรงเรียน ตชด.เฮงเคิลไทย โรงเรียนตชด.บ้านแม่ให้น้อย และโรงเรียนตชด.สุราษฎร์ โดยกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ สำรวจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ปฏิบัติการแก้ปัญหา และประเมินผล

โครงการในพระราชดำริ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) หมายถึง โครงการในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำหรับโรงเรียน ตชด. จำนวน 8 โครงการ ประกอบด้วย โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ โครงการฝึกอาชีพ โครงการส่งเสริมสหกรณ์ และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยตามแนวทางการทรงงาน 5 ขั้นตอน คือ การสำรวจปัญหา (S) การวิเคราะห์ปัญหา (A) การวางแผนแก้ปัญหา (P) การดำเนินการแก้ปัญหา (A) และประเมินผล (E) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจปัญหา (S) ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมหนึ่งเป็นการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) กิจกรรมหนึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มเพื่อระบุกิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่รู้ และกิจกรรมที่ควรนำพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนมาพัฒนา และอีกกิจกรรมหนึ่งเป็นการสรุปผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน และการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา (A) เป็นการระบุตัวบ่งชี้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมใฝ่รู้ และระบุกิจกรรมที่ดำเนินการและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การวางแผนแก้ปัญหา (P) เป็นการวางแผนประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 การยกร่างแนวทางการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท เพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่รู้และพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานในการรายงานผลระยะที่ 1 พบว่าแผนประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ที่โรงเรียน ตชด. ทั้ง 3 โรงเรียนต้องการ คือ การจัดทำหลักสูตรปลูกพืชผักสวนครัว 1 หลักสูตรและหลักสูตรเลี้ยงเป็ดเทศ 1 หลักสูตร

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการแก้ปัญหา (A) โดยมีกิจกรรมหลัก คือ การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ไปใช้ในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ทั้ง 3 โรงเรียน โดยประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนและโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน แล้วจึงให้โรงเรียนตชด. แต่ละโรงเรียนดำเนินการสอนตามหลักสูตรที่วางไว้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (E) และสรุปผลการพัฒนา ตอนที่ 1 เป็นการประเมินเชิงปริมาณ 3 ด้าน คือ 1) การประเมินการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) 2) การประเมินด้านวัฒนธรรม และ 3) การประเมินด้านความมั่นคง ตอนที่ 2 เป็นการประเมินเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in - depth interview) ตัวแทนครู ผู้บริหารและผู้ปกครองที่สามารถในข้อมูลหลักทั้ง 3 โรงเรียน แล้วผู้วิจัยนำมาสรุปรวบรวมประเด็นเพื่อวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีตัวบ่งชี้ 5 ประการ คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ส่วนตัวบ่งชี้พฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าพบว่ามีตัวบ่งชี้ 2 ประการ คือ การแสวงหาความรู้ และเจตคติต่อการแสวงหาความรู้

2. ผลการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ในการพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรีโดยครูผู้สอนและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนพบว่า ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ และด้านระยะเวลา เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลองทั้งครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ และด้านระยะเวลา สูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

3. ผลด้านวัฒนธรรมจากการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนในการดำเนินโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดกาญจนบุรี จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของครูและนักเรียนทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลองของครูทั้งในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียน มีผลกระทบด้านวัฒนธรรมสูงกว่าก่อนการทดลอง

4. ผลกระทบจากการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ ตามการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการเกิดตระหนักรู้ (awareness) ความพยายาม (attempt) หรือผลการปฏิบัติ (achieve) เกี่ยวกับสำนึกความเป็นคนไทยและการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชนและประเทศชาติ พบว่า ก่อนการทดลองทั้งครูและนักเรียนในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนมีความตระหนักรู้ในระดับสูง แต่หลังการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ทั้งครูและนักเรียนในภาพรวมและจำแนกตามโรงเรียนมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง

จึงควรมีการเผยแพร่การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทที่จัดทำเป็นหลักสูตรที่พัฒนาเสร็จแล้ว เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบข้อค้นพบและนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้ ควรเผยแพร่การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอื่น ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน เนื้อหาที่ควรพัฒนา ควรพัฒนาด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดนโยบายของการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี โดยจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่ครบวงจรให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยเน้นการปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญด้านวัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศ รวมถึงมีการจัดสรรหรือจัดงบประมาณสนับสนุนตามความจำเป็น

2. จากการยกย่องทั้งหลักสูตรการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท เพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่รู้และพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องปลูกพืชผักสวนครัว และเรื่องการเลี้ยงเป็ดเทศ พบว่าครูผู้สอนต้องการพัฒนาตนเองในด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตร และการทำแผนการเรียนรู้ในการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทเพิ่มเติมทางด้านเกษตรอินทรีย์ การจัดการสหกรณ์ และการปลูกจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศ ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสเข้าฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองข้างต้น อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรีพัฒนาได้ดีขึ้น รวมถึงทำให้ด้านวัฒนธรรมและด้านความมั่นคงของชุมชนที่เกี่ยวข้องดีขึ้น จึงควรมีนโยบายกำหนดให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นกิจกรรมบูรณาการในลักษณะการกับหลักสูตรกลุ่มสาระอื่นๆ หรือหลักสูตรแฝงตามความเหมาะสม

4. นโยบายส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาได้ฝึกอบรมในสาระที่เกี่ยวข้องกับ 3 ประเด็น คือ การพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) ในการพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปลูกจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศ ควรเป็นวิธีเชิงระบบ (systematic approach) โดยเน้นให้เกิดปัจจัยในการฝึกอบรมที่ดี มีการจัดกระบวนการฝึกอบรมที่ดี เพื่อนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อดำเนินงานในโครงการตามพระราชดำริ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

2. ควรมีการวิจัยเชิงประเมิน เพื่อศึกษาติดตามผลหลังจากการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน หรือการประยุกต์ใช้ในลักษณะอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมที่จะใช้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือนำไปใช้กับโรงเรียนหรือท้องถิ่นแต่ละแห่ง

3. การวิจัยครั้งต่อไปที่ควรดำเนินการ คือ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อขยายแนวคิด แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท พฤติกรรมใฝ่รู้ และพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงไปยังชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเผยแพร่การประยุกต์ใช้ประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท พฤติกรรมใฝ่รู้ พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อจะได้เป็นรูปแบบ ตัวอย่าง หรือแนวคิดกับหน่วยงาน หรือบุคคลใช้เป็นแนวทางการศึกษาประเด็นที่คล้ายคลึงกันจะได้ ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเรียนรู้ต่อไปอีก
2. ในส่วนที่เป็นรายละเอียดของการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรี หลักสูตรการปลูกพืชผักสวนครัว และการเลี้ยงเป็ดเทศที่กำหนดไว้ สามารถปรับเปลี่ยนหรืออาจนำแนวคิดไปปรับประยุกต์ใช้ หรือเพิ่มเติมรายละเอียด ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งได้
3. โรงเรียนยังมีความต้องการที่จะประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาทในการเรียนการสอน การปฏิบัติงานในลักษณะอื่น ๆ อีก ดังนั้น จึงควรจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมทางด้านการพัฒนาหลักสูตรเพื่อประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท
4. การนำผลของการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามรอยพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมใฝ่รู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จังหวัดกาญจนบุรีไปใช้ ไม่ควรเน้นผลในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง แต่ควรศึกษาขั้นตอนในภาพรวมให้เข้าใจก่อน แล้วศึกษาว่าแต่ละขั้นตอนหรือแต่ละกิจกรรมมีจุดเน้นใดและเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอีกแต่ละขั้นตอน หรือแต่ละกิจกรรมอย่างไร ในแต่ละกิจกรรมควรดำเนินการในช่วงเวลาใด มีใครบ้างที่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในขั้นตอนนั้นๆ เป็นต้น